

له‌بلاو‌کراوه‌کانی‌ سائیتی‌ ئیمان‌ وه‌ن

WWW.IMAN1.COM

(۲) به‌شی‌ ده‌ست‌نوئیز

(۱) - خوا‌ نوئیزی‌ بی‌ ده‌ست‌نوئیز‌ وه‌رنا‌گری‌ت

۱۰۲. عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: دَخَلَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ (رضي الله عنه) عَلَى ابْنِ عَامِرٍ يَعُودُهُ وَهُوَ مَرِيضٌ، فَقَالَ: أَلَا تَدْعُو اللَّهَ لِي يَا ابْنَ عُمَرَ؟ قَالَ: إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) يَقُولُ: ((لَا تُقْبَلُ صَلَاةٌ بِغَيْرِ طُهُورٍ، وَلَا صَدَقَةٌ مِنْ غُلُولٍ)). وَكُنْتُ عَلَى الْبَصْرَةِ.

(مصعب) کو‌ری (سعد) ده‌لی: (عبدالله) کو‌ری (عمر) (رضي الله عنه) سه‌ردانی (ابن عامر) ی کرد نه‌خوش بوو، (ابن عامر) وتی: ئە‌ی (ابن عمر): نایا له‌خوا ناپاری‌یته‌وه بۆم؟ (ابن عمر) وتی: له‌پیغه‌مبه‌ری‌ خوام بیستوه (رضي الله عنه) فه‌رموویه‌تی: ((خوا نوئیزی‌ بی‌ ده‌ست‌نوئیز‌ وه‌رنا‌گری‌ت، خیری‌ سامانی‌ به‌نا‌ه‌ق به‌ده‌ست‌ هاتووش‌ وه‌رنا‌گری‌ت)) تۆ‌یش‌ فه‌مانداری‌ به‌سه‌ره‌ بووی‌ت. [واته‌ له‌وانه‌یه‌ سامانت‌ به‌نا‌ه‌ق‌ بۆ‌ خۆ‌ت‌ لاداب‌ی‌ت. النووی‌ ۲/۲۱۰].

(۲) ده‌ست‌ شو‌ردن‌ له‌کاتی‌ له‌خه‌وه‌ستاندا

پیش‌ نه‌وه‌ی‌ ده‌ست‌ بخه‌یته‌ ده‌فری‌ ناوه‌که‌وه

۱۰۳. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه): أَنَّ النَّبِيَّ (صلى الله عليه وسلم) قَالَ: ((إِذَا اسْتَيْقَظَ أَحَدُكُمْ مِنْ نَوْمِهِ فَلَا يَغْمِسُ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ حَتَّى يَغْسِلَهَا ثَلَاثًا، فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي أَيْنَ بَاتَتْ يَدُهُ)). (ابوهریره) (رضي الله عنه) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری‌ خوا (رضي الله عنه) فه‌رموویه‌تی: ((ئه‌گه‌ر یه‌کیکتان له‌خه‌وه‌ستا‌ باده‌ستی‌ نه‌خاته‌ ناو‌ ده‌فره‌که‌وه‌ هه‌تا‌ سی‌جار‌ ده‌یشو‌ری‌ت، چونکه‌ نازانی‌ له‌کاتی‌ خه‌ودا‌ ده‌ستی‌ له‌کویدا‌بووه)).

(۳) ری‌گری‌ له‌ پیسی‌ کردن‌ له‌سه‌ره‌ ری‌گا‌ و سی‌به‌ردا

۱۰۴. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) قَالَ: ((اتَّقُوا اللَّعَانِينَ)). قَالُوا: وَمَا اللَّعَانَانِ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: ((الَّذِي يَتَخَلَّى فِي طَرِيقِ النَّاسِ أَوْ فِي ظِلِّهِمْ)). (ابوهریره) (رضي الله عنه) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری‌ خوا (رضي الله عنه) فه‌رمووی: ((خۆتان‌ پیاری‌زن له‌و‌ دوو‌ نه‌فره‌ت‌ لی‌کراوه‌)) وتیان: ئە‌و‌ دوو‌ نه‌فره‌ت‌ لی‌کراوه‌ چین‌ ئە‌ی

پیغه مبهەر (ﷺ)؟ فهرمووی: ((ئەو هی لەسەرە ریگای خەلکیدای پیسی دەکات، یان لەسێبەرەکانیاندا)). [کەجیگای دانیشتنی خەلکە].

(۴) پەناگای کاتی سەرئاو

۱۰۵- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ (رضي الله عنه) قَالَ: أُرْدَفَنِي رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) ذَاتَ يَوْمٍ خَلْفَهُ، فَأَسْرَأَ إِلَيَّ حَدِيثًا لَأُحَدِّثَ بِهِ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ، وَكَانَ أَحَبَّ مَا اسْتَتَرَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) لِحَاجَتِهِ هَدْفٌ أَوْ حَائِشٌ نَحْلٍ. قَالَ ابْنُ أَسْمَاءَ فِي حَدِيثِهِ: يَعْنِي حَائِطَ نَحْلٍ.

(عبداللە) کۆری (جعفر) (ﷺ) دەلی: روژیکیان پیغه مبهەری خوا (ﷺ) لە پاشکۆی خۆیەو سوارێ کردم، بەپەنەنای فەرموودەیهکی فەرموو کە بۆ کەسی ناگیرمەو، پیغه مبهەر (ﷺ) شتیکی زۆر پیی خۆش بوو بێت کە لە کاتی سەرئاو دا خۆی پی شار دبیته و بەرزاییهک، یان دیواری باخه خورمایهک بوو.

(۵) کە چویتیە سەرئاو چی دەلییت

۱۰۶- عَنْ أَنَسٍ (رضي الله عنه) قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) إِذَا دَخَلَ الْخَلَاءَ قَالَ: ((اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ)). [بخاري/الوضوء / مايقول عند الخلاء/ ۱۴۲]

(انس) (ﷺ) دەلی: ئەگەر پیغه مبهەری خوا (ﷺ) بچوایه ته سەر ئاو دەیفەرموو: ((اللهم اعوذ بك من الخبث والخبائث)). واتە: خوایه پەناده گرمبەتۆ لە هەموو جۆرە پیسی و هەموو زیانبەخشێک لە شەیتان و جانە وەر و هەر شتیکی تر کە پیس و زیانبەخش بیت)).

(۶) لە کاتی سەرئاو دا روومە کەرە قیبلە

۱۰۷- عَنْ أَبِي أَيُّوبَ (رضي الله عنه): أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) قَالَ: ((إِذَا أَتَيْتُمُ الْعَائِطَ فَلَا تَسْتَقْبِلُوا الْقِبْلَةَ وَلَا تَسْتَدْبِرُوهَا، بِيُولٍ وَلَا غَائِطٍ، وَلَكِنْ شَرُّوْا أَوْ عَرَّبُوا)). قَالَ أَبُو أَيُّوبَ: فَقَدِمْنَا الشَّامَ فَوَجَدْنَا مَرَا حِيضَ قَدْ بَنِيَتْ قِبَلَ الْقِبْلَةِ، فَتَنَحَّرَفْنَا عَنْهَا، وَتَسْتَغْفِرُ اللَّهُ. [بخاري/الوضوء / الا تستقبل القبلة بغائط / ۱۴۴]

(ابو ایوب) (ﷺ) دەلی: پیغه مبهەر (ﷺ) فەرموویەتی: ((ئەگەر چوونە سەر ئاو بۆ میز و پیسی روو نەکەنە قیبلە و پشتیشی تی مەکە، بە لکو روبکەنە خۆرەلات یان خۆرئاوا)).

(ابو ایوب) دەلی: چووین بۆ شام دەبینین ئاودەستەکان روو و قیبلە دروستکراون ئیمە روومان وەردەگیراو داوای لیخۆشبوونمان لە خوا دەکرد.

(۷) لە ناو خانوودا مۆلەت دراو

۱۰۸- عَنْ وَاسِعِ بْنِ حَبَّانَ قَالَ: كُنْتُ أُصَلِّي فِي الْمَسْجِدِ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ مُسْنِدًا ظَهَرَهُ إِلَى الْقِبْلَةِ، فَلَمَّا قَضَيْتُ صَلَاتِي انْصَرَفْتُ إِلَيْهِ مِنْ شَقِيٍّ، فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ: يَقُولُ أَنَسٌ: إِذَا قَعَدْتَ لِلْحَاجَةِ فَلَا تَقْعُدْ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ وَلَا بَيْتَ الْمَقْدِسِ، قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: وَلَقَدْ رَقِيتُ عَلَى ظَهْرِ بَيْتِ، فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) قَاعِدًا عَلَى لَبِنَتَيْنِ، مُسْتَقْبِلًا بَيْتَ الْمَقْدِسِ، لِحَاجَتِهِ. [بخاری/الوضوء/ من تبرز علی لبنتین/ ۱۴۵]

(واسع) کوپی (حبان) دهلی: له مرگه وت نویشم کرد ، (عبدالله) کوپی (عمر) پشتی کردبووه قبيله، کاتی له نویشم که بوومه و نه و بهر بولای (عبدالله) وتی: خه لکی دهلین: نه گهر چوویته سه رئاو روونه که یته نه قبيله و نه قودس. (عبدالله) وتی: جاریکیان چوومه سه ریانی مالیک پیغه مبهری خوام (ﷺ) دی له سه ر دووخت دانیشتبوو روی له قودس بوو، (واته) پشتی له قبيله بوو) دهستی به ئاو ده گه یاند.

(۸) ریگری له میزکردنه ئاویک که پاشان خوتی پی بشوریت

۱۰۹- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) عَنِ النَّبِيِّ (ﷺ) قَالَ: ((لَا يَبُولَنَّ أَحَدُكُمْ فِي الْمَاءِ الدَّائِمِ ثُمَّ يَغْتَسِلُ مِنْهُ)). [بخاری/الوضوء/ البول في الماء الدائم / ۲۳۶]

(ابوهریره) (ﷺ) دهلی: پیغه مبهری خوا (ﷺ) فهرموویه تی: (باکه ستان میز نه کاته ئاوی وه ستاوو دواپی خویشی تیدا بشوات). له ریوایه تیکی تردا: ((میز مه که ره ئاوی هه میشه ییه وه (راوه ستاو وه). که له بهری ناروات، دواپی خویشی تیدا بشوریت)).

(۹) خوپاراستن له میز

۱۱۰- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ (رضي الله عنه) قَالَ: مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) عَلَى قَبْرَيْنِ، فَقَالَ: ((أَمَّا إِنَّهُمَا لِيُعَذَّبَانِ، وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ، أَمَّا أَحَدُهُمَا فَكَانَ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ، وَأَمَّا الْآخَرُ فَكَانَ لَا يَسْتَتِرُ مِنْ بَوْلِهِ)). قَالَ: فَدَعَا بِعَسِيْبِ رَطْبٍ، فَشَقَّهُ بِأَثْنَيْنِ، ثُمَّ غَرَسَ عَلَى هَذَا وَاحِدًا وَعَلَى هَذَا وَاحِدًا، ثُمَّ قَالَ: ((لَعَلَّهُ أَنْ يُخَفَّفَ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَنْبَسَا)). [بخاری/الوضوء/ من الكبائر ان يستتر من بوله / ۲۱۳]

(ابن عباس) (ﷺ) دهلی: پیغه مبهری خوا (ﷺ) به لای دوو گوردا تیپه ری فهرمووی: ((نه م دووانه سزاده درین ، به لام له سه رشتی گه وه سزاندارین چونکه ده یانتوانی خویانی لی پاریزن ، یه کیکیان قسه ی ده ییناو ده برد، نه وی تریان خوی نه ده پاراست له میزه که ی)).

دهلی: داوای لقیك دارخورمای تهری کرد ، کردی به دووکه رته وه، لهسه هر گۆرپکیان که رتیکی چه قاند، ئینجا فهرمووی: ((به لکو سزا)) لهسه ریان سووک بگریت هه تا وشك دهبن)).

(۱۰) ریگری له خویا کردنه وه به دهستی راست

۱۱۱- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم): ((لَا يُمْسِكُنَّ أَحَدُكُمْ ذَكَرَهُ بِيَمِينِهِ وَهُوَ يَبُولُ، وَلَا يَتَمَسَّحُ مِنَ الْخَلَاءِ بِيَمِينِهِ، وَلَا يَتَنَفَّسُ فِي الْإِنَاءِ)). [بخاري الوضوء/ النهي عن الاستنجاء باليمين/ ۱۰۲]

(عبدالله) کوپی (ابو قتاده) له باوکیه وه بو مان ده گپریته وه دهلی: پیغه مبهری خوا (رضي الله عنه) فهرموویته: ((باکهستان زه کهری به دهستی راستی نه گریت له کاتی میزکردنیدا، لهسه ناویش به دهستی راست خوی پاک نه کاته وه، فوو نه کات له ده فری [خواردن و خواردنه وه])).

(۱۱) خویا کردنه وه به ناو

۱۱۲- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ (رضي الله عنه): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) دَخَلَ حَائِطًا وَتَبِعَهُ غُلَامٌ مَعَهُ مِضَاءٌ، هُوَ أَصْعَرُنَا، فَوَضَعَهَا عِنْدَ سِدْرَةٍ، فَقَضَى رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) حَاجَتَهُ فَخَرَجَ عَلَيْنَا وَقَدْ اسْتَنْجَى بِالْمَاءِ. [بخاري / الوضوء/ الاستنجاء بالماء / ۱۴۹]

(انس) کوپی (مالک) دهلی: پیغه مبهری خوا (رضي الله عنه) چوو په نا دیواریکه وه میرد مندالیک که بچوو کترینمان بوو شوینی که وت مه سینه یه کی به دهسته وه بوو، له ته نیشته دره ختیکی سدرا داینا، پیغه مبهری (رضي الله عنه) لی بوویه وه و هاته دهره وه هات بو ناومان به ناوکه که خوی پاک کردبو وه.

(۱۲) خویا کردنه وه به بهرد به تاک ده بی

۱۱۳- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) - يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وسلم) - قَالَ: ((إِذَا اسْتَجْمَرَ أَحَدُكُمْ فَلْيَسْتَجْمِرْ وَثْرًا، وَإِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ فَلْيَجْعَلْ فِي أَنْفِهِ مَاءً ثُمَّ لِيَنْتَثِرْ)). [بخاري / الوضوء/ الاستنجاء في الوضوء / ۱۵۹]

(ابوهریر) دهیگه یه نی به پیغه مبهری (رضي الله عنه) دهلی: ((نه گهر که سیکتان به بهرد خوی پاک کرده وه، با تاک بیته، نه گهر که سیکیشتان دهستنویشی گرت با ناو بکاته لووتیه وه ئینجا فنی بکاته دهره وه)).

(۱۳) خویا ککردنه وه به بهردو قه دهغه کردنی به ته رس و نیسقان

۱۱۴- عَنْ سَلْمَانَ (رضی الله عنه) قَالَ: قِيلَ لَهُ: قَدْ عَلِمَكُمْ نَبِيَّكُمْ (ﷺ) كُلَّ شَيْءٍ حَتَّى الْخِرَاءَةِ؟ قَالَ: فَقَالَ: أَجَلٌ، لَقَدْ نَهَاَنَا أَنْ نَسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةَ لِعَانِطٍ أَوْ بَوْلٍ، أَوْ أَنْ نَسْتَنْجِيَ بِالْيَمِينِ، أَوْ أَنْ نَسْتَنْجِيَ بِأَقْلٍ مِنْ ثَلَاثَةِ أَحْجَارٍ، أَوْ أَنْ نَسْتَنْجِيَ بِرَجِيعٍ أَوْ بِعَظْمٍ.

(سلمان) (رضی الله عنه) دهلی: پیئی و ترا: پیغه مبه ره که تان له باره ی چوونه سه رئا وه وه هموو شتیکی فی ککردون ته نانهت چو نییتی دانیشتنی سه رئا ویش؟ دهلی: وتی: بهلی. لیی قه دهغه کردوین که روویکه یینه قیبله له دانیشتنی سه رئا وودا، یان به دهستی راست خویا ککردنه وه، ههروه ها به که متر له سی بهرد خویا ککردنه وه، وهیا خویا ک کردنه وه به ته رس و نیسقان.

(۱۴) سودوه رگرتن له پیستی مرداره وه بوو

۱۱۵- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ (رضی الله عنه) قَالَ: تَصَدَّقَ عَلَيَّ مَوْلَاةٌ لِمَيْمُونَةَ بِشَاةٍ فَمَاتَتْ، فَمَرَّ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) فَقَالَ: ((هَلَّا أَحَدْتُمْ إِهَابَهَا فِدَبَعْتُمُوهُ فَاثْتَفَعْتُمْ بِهِ)). فَقَالُوا: إِنَّهَا مَيْتَةٌ. فَقَالَ: ((إِنَّمَا حَرَمَ أَكْلُهَا)).

(ابن عباس) (رضی الله عنه) دهلی: گیسکیکیان به خیر هینا بوو بو خزمه تگوزاریکی خاتوو مهیمونه، به لام مردار بوویه وه، پیغه مبه ر (رضی الله عنه) به لایدا تیپه ری فه رموی: ((با پیسته که یان هه لگرتایه و خوشه تان بگردایه و سودتان لیوه رگرتایه)) وتیان: نه وه مردار بوته وه، فه رموی: ((نه وه خواردنه که ی حه رام کراوه)).

(۱۵) نه گهر پیسته خوشکرا پاک ده بیته وه

۱۱۶- عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ: أَنَّ أَبَا الْخَيْرِ حَدَّثَهُ قَالَ: رَأَيْتُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي وَعْلَةَ السَّبْيِيِّ فَرَوًّا، فَمَسَسْتُهُ، فَقَالَ: مَا لَكَ تَمَسَّهُ؟ قَدْ سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ قُلْتُ: إِنَّا نَكُونُ بِالْمَغْرِبِ، وَمَعَنَا الْبَرْبُرُ وَالْمَجُوسُ، نُؤْتَى بِالْكَبْشِ قَدْ دَبَّحُوهُ، وَنَحْنُ لَا نَأْكُلُ دَبَائِحَهُمْ، وَيَأْتُونَا بِالسَّقَاءِ يَجْعَلُونَ فِيهِ الْوَدَّ؟ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: قَدْ سَأَلْنَا رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ: ((دَبَاغُهُ طَهُورُهُ)).

(یزید) کوپی ابو حیب (دهلی): (ابو خیر) بو ی گپرایه وه وتی: (علی) کوپی (وعلة السبئی) م دی فهروه یه کی له بهردا بوو، منیش دهستم لیدا، وتی: بوچی دهستی لیده دهی؟ له (عبدالله) کوپی (عباس) م پرسى وتم: نیمه له خورئا واین به ره بری و ئاگر په رستمان له گه لدا یه، به رانی سه رپراومان بو ده هی نن، نیمه ش

سهبرپاوی ئهوان ناخوین، هیزه مان بو دهینن، چهوریان تیگردوه؟ (ابن عباس) وتی: ئیمه ئه مه مان له پیغه مبه ر(ﷺ) پرسییوه: فهرموویه تی: ((خوشه کردنی پاکبوونه ویه تی)).

(۱۶) نه گهر سه گیك ده می خسته ده فری یه کیتانه وه با

حهوت جار بیشوړیتا

۱۱۷- عن عبد الله بن المغفل (رضي الله عنه) قال: أمر رسول الله (ﷺ) بقتل الكلاب، ثم قال: ((ما بالهم وبأل الكلاب)). ثم رخص في كلب الصيد وقلب الغنم، وقال: ((إذا ولغ الكلب في الإناء فأغسلوه سبع مرات، وعفروه التامة في الثراب)). وفي رواية يحيى بن سعيد: ورخص في كلب الغنم والصيد والزرع.

(عبدالله) كوری (المغفل) دهلی: پیغه مبه ری خوا (ﷺ) فهرمانی کردوه به کوشتنی سهگ ئینجا فهرموویه تی: ((ههقیان چییه به سهر سهگه وه)) پاشان مؤله تی داوه به سهگی راوو، سهگی شوان، ههروه ها فهرموویه تی: ((نه گهر سه گیك ده می خسته ده فریکه وه حهوت جار بیشوړن، هه شته م جار بیتلینن له خو له وه، له ریوایه تی (یحیی) کوری (سعیدا) مؤله تی داوه به سهگی شوان و راوو سه رکشتو کال.

(۱۷) گه وره یی دهستنویژ

۱۱۸- عن أبي مالك الأشعري (رضي الله عنه) قال: قال رسول الله (ﷺ): ((الطهور شطر الإيمان، والحمد لله تملأ الميزان، وسبحان الله والحمد لله تملآن - أو: تملأ - ما بين السماوات والأرض، والصلاة نور، والصدقة برهان، والصبر ضياء، والقرآن حجة لك أو عليك. كل الناس يغدو، فبايع نفسه: فمعتقها أو موبقها)).

(ابومالك الاشعري) دهلی: پیغه مبه ری خوا (ﷺ) فهرمووی: ((پاکوخاوینی به شیکی ئیمان، (الحمد لله) ته رازو پرده کات، (سبحان الله والحمد لله) نیوانی ئاسمانه کان و زهوی پرده کهن، نویژ نووره خیرکردن راستی ئیمان و گوپرایه لی بو خوا سه لماندنه، ئارامگرتن رووناکی یه قورئانیش به لگه یه بو ت یان له سهرت، خه لکی هه موویان به یانیا ن زوو ده پو ن خو یان ده فروشن، به وهش یان خو ی رزگار ده کات، یان خو ی تیاده بات)). [واته: یان خو ی به خوا ده فروشی و فهرمانه کانی جی به جی ده کات و خو ی رزگار ده کات، یان خو ی به شه یتان ده فروشی و فهرمانه کانی جی به جی ده کات و خو ی تیاده بات].

(۱۸) رویشتنی گونا له گهل ناوی دهستنویردا

۱۱۹- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضی اللہ عنہ): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) قَالَ: ((إِذَا تَوَضَّأَ الْعَبْدُ الْمُسْلِمُ -أَوْ: الْمُؤْمِنُ- فَعَسَلَ وَجْهَهُ، خَرَجَ مِنْ وَجْهِهِ كُلِّ حَظِيئَةٍ نَظَرَ إِلَيْهَا بِعَيْنَيْهِ مَعَ الْمَاءِ، أَوْ: مَعَ آخِرِ قَطْرِ الْمَاءِ. فَإِذَا غَسَلَ يَدَيْهِ خَرَجَ مِنْ يَدَيْهِ كُلِّ حَظِيئَةٍ ﴿كَانَ﴾ بَطَشَتْهَا يَدَاهُ مَعَ الْمَاءِ، أَوْ: مَعَ آخِرِ قَطْرِ الْمَاءِ. فَإِذَا غَسَلَ رِجْلَيْهِ خَرَجَتْ كُلُّ حَظِيئَةٍ مَشَتْهَا رِجْلَاهُ مَعَ الْمَاءِ، أَوْ: مَعَ آخِرِ قَطْرِ الْمَاءِ. حَتَّى يَخْرُجَ نَقِيًّا مِنَ الدُّنُوبِ)).

(ابوهریره) (رضی اللہ عنہ) دهلی: پیغمبره خوا (رضی اللہ عنہ) فہرموی: ((ئہ گہر بہندہی موسلمان - یائیماندار - دهستنویرتی گرت ، دہموچاوی شوورد، ہہرگوناہیہک بہچاوکردوویہتی له گهل ناوہکدا، دہروات، یا له گهل دواتنوکی ناوہکدا، ئہ گہر دہستہکانی شوورد ہہموو ئہو گوناہانہی بہدہستی کردوویہتی له گهل ناوہکدا دہروات، یا له گهل دواتنوکی ناوہکدا ئہ گہر قاچہکانی شوورد ئہو گوناہانہی بہوقاچانہی بوی چووہ له گهل ناوہکدا دہروات یا له گهل دواتنوکی ناوہکدا، ہہتا پاک دہبیتہوہ له گوناہ)).

(۱۹) له بارہی سیواک له کاتی دهستنویردا

۱۲۰- عن ابن عباس (رضی اللہ عنہ): أَنَّهُ بَاتَ عِنْدَ النَّبِيِّ (ﷺ) ذَاتَ لَيْلَةٍ، فَقَامَ نَبِيُّ اللَّهِ (ﷺ) مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ، فَخَرَجَ فَنَظَرَ فِي السَّمَاءِ، ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ فِي آلِ عِمْرَانَ: ﴿إِن فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ حَتَّى بَلَغَ: ﴿فَقْنَا عَذَابَ النَّارِ﴾ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى الْبَيْتِ، فَتَسَوَّكَ وَتَوَضَّأَ، ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى، ثُمَّ اضْطَجَعَ، ثُمَّ قَامَ فَخَرَجَ، فَنَظَرَ إِلَى السَّمَاءِ فَتَلَا هَذِهِ الْآيَةَ، ثُمَّ رَجَعَ فَتَسَوَّكَ فَتَوَضَّأَ، ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى.

(ابن عباس) (رضی اللہ عنہ) دهلی: شہویکیان له خرمہت پیغمبره خوادا (رضی اللہ عنہ) مامہوہ له کوتایی شہوہکدا پیغمبر (رضی اللہ عنہ) ہہستا چووہ دہروہ، سہیریکی ناسمانی کرد ئینجا ئہم ئایہتہی له سوورہتی ال عمران خویندہوہ: ﴿ان فی خلق السموات والارض واختلاف الليل والنهار﴾ ہہتا گہیشتہ ﴿فقنا عذاب النار﴾ ئینجا گہرایہوہ بو ژوورہوہ سیواکی کرد دہستنویرتی گرت، ئینجا ہہستاو دہستی کرد بہنویرکردن، پاشان راکشایہوہ، ئینجا ہہستاو چووہ دہروہ، دووبارہ سہیری ناسمانی کرد ہہمان ئایہتی خویندہوہ، ئینجا

که پرایه وه سیواکی کردوو دستنویژی گرت و ههستاو دهستی کرده وه به نویژ کردن.

۱۲۱. عَنْ عَائِشَةَ (رضی الله عنها): أَنَّ النَّبِيَّ (صلى الله عليه وسلم) كَانَ إِذَا دَخَلَ بَيْتَهُ بَدَأَ بِالسُّوَاكِ.

(عائشة) دهلی: پیغه مبهری خوا (رضی الله عنها) هه رکاتی بهاتایه ته ماله وه له پیشدا سیواکی ده کرد.

(۲۰) دهستی کردن و دستنویژو شتی تر به لای راست

۱۲۲. عَنْ عَائِشَةَ (رضی الله عنها) قَالَتْ: إِنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) لِيُحِبُّ النَّيْمَانَ فِي طُهُورِهِ

إِذَا تَطَهَّرَ، وَفِي تَرْجُلِهِ إِذَا تَرَجَّلَ، وَفِي انْتِعَالِهِ إِذَا انْتَعَلَ. [بخاری/الوضوء/ ۱۶۶]

(عائشة) دهلی: پیغه مبهری خوا (رضی الله عنها) چه زی به وه ده کرد به لای راست دهست پیبکات له دهست نویژ گرتنا کاتی دهست نویژی ده گرت، له سهه راهینان کاتی سهه ری داده هینا، له نه عمل له پیگردنا، کاتی نه علی له پی ده کرد.

(۲۱) شیوهی دستنویژی پیغه مبهه (رضی الله عنها)

۱۲۳. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدِ ابْنِ عَاصِمِ الْأَنْصَارِيِّ (رضی الله عنه) - وَكَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ -

قَالَ: قِيلَ لَهُ: تَوَضَّأْنَا لِنَا وَضُوءَ رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم). فَدَعَا بِإِنَاءٍ فَأَكْفَأَ مِنْهَا عَلَى يَدَيْهِ فَعَسَلَهُمَا ثَلَاثًا، ثُمَّ ادْخَلَ يَدَهُ فَاسْتَخْرَجَهَا، فَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ مِنْ كَفِّ وَاحِدَةٍ، فَفَعَلَ ذَلِكَ ثَلَاثًا، ثُمَّ ادْخَلَ يَدَهُ فَاسْتَخْرَجَهَا، فَعَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا، ثُمَّ ادْخَلَ يَدَهُ فَاسْتَخْرَجَهَا، فَعَسَلَ يَدَيْهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ، ثُمَّ ادْخَلَ يَدَهُ فَاسْتَخْرَجَهَا، فَمَسَحَ بِرَأْسِهِ فَأَقْبَلَ بِيَدَيْهِ وَأَدْبَرَ، ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَيْهِ إِلَى الْكَعْبَيْنِ، ثُمَّ قَالَ: هَكَذَا كَانَ وَضُوءُ رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم). [بخاری/الوضوء/ ۱۸۳]

(عبدالله) کوری (زید) کوری (عاصم الانصاری) (رضی الله عنه) که یه کیک بووه له هاوه لآن دهلی: پیی و ترا: دهست نویژیکمان بو بگره وه کو دهست نویژی پیغه مبهری خوا (رضی الله عنها) نه ویش داوای کاسه یه کی پر له ناوی کرد، لاری کرده وه به سهه دهستیداو سی جار دهسته کانی شوورد، ئینجا دهستی کرد به ناوه که داو دهی هیناو سی جار ناوی له ده مولوتی وهردا پاشان دهستی کرد به ناوه که داو دهی هیناو سی جار ده موچاوی شوورد، ئینجا دهستی کرد به ناوه که داو دهی هیناو دوو جار دهسته کانی تا نه نیشکی شوورد پاشان دهستی کرد به ناوه که داو دهستی ته ری هینا به سهه ریا، هه ردوو دهستی له پیشه وه داناو دهی برد بو دو او وه

دهیهینایه وه بو پیشه وه، ئینجا ههردوو قاجی شوورد ههتا قوله پپی، پاشان وتی: ئابه م شیوهیه بوو دهستنوژیژی پیغه مبهری خوا (ﷺ).

(۲۲) لووت پاککردنه وه

۱۲۴- عن أبو هريرة (رضي الله عنه) قال: قال رسول الله (ﷺ): ((إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ فَلْيَسْتَنْشِقْ بِمَنْخَرِيهِ مِنَ الْمَاءِ، ثُمَّ لِيَنْتَثِرْ)). [بخاري/ الوضوء/ الاستنثار/ ۱۵۹]
(ابوهریره) (ﷺ) دهلی: پیغه مبهری خوا (ﷺ) فهرموی: ((نهگه ره کیکتان

دهستنوژیژی گرت با ئاو له کونه لوته کانی وهردات، ئینجا فن بکات)).
- عن أبي هريرة (رضي الله عنه): ((أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) قَالَ: ((إِذَا اسْتَيْقَظَ أَحَدُكُمْ مِنْ مَنَامِهِ فَلْيَسْتَنْتَثِرْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَبِيتُ عَلَى خِيَاشِيمِهِ)). [اقتران/ بخاري ۱۶۸۸/۳۰]

(ابوهریره) (ﷺ) دهلی: پیغه مبهری خوا (ﷺ) فهرموی: ((نهگه ره کیکتان له خه وههستا باسی جار فن بکات، چونکه شهیتان به شه ودا له کونه لوتیدا ده خه ویت)).

(۲۳) ناوچاو جوان و دهستو پی سپی به هوئی دهستنوژیژ وه

۱۲۵- عن نعيم بن عبد الله المجرم قال: رأيت أبا هريرة يتوضأ، فغسل وجهه، فاستنشق الوضوء، ثم غسل يده اليمنى حتى أشرع في العضد، ثم يده اليسرى حتى أشرع في العضد، ثم مسح رأسه، ثم غسل رجله اليمنى حتى أشرع في الساق، ثم غسل رجله اليسرى حتى أشرع في الساق، ثم قال (ﷺ): ((أَنْتُمْ الْغُرُّ الْمُحْجَلُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، مِنْ إِسْبَاغِ الْوُضُوءِ، فَمَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ فَلْيُطِلْ غُرَّتَهُ وَتَحْجِيلَهُ)). [بخاري/ الوضوء/ ۱۳۶].

(نعیم) کوری (عبدالله الجمر) دهلی: (ابوهریره) م دی دهستنوژیژی دهگرت ده موچاوی شوورد به باشی شووردی، ئینجا دهستی راستی شوورد ههتا گه یشته قوئی، ئینجا دهستی چه پی شوورد ههتا گه یشته قوئی، ئینجا دهستی ته پی هینا به سه ریدا، ئینجا قاجی راستی شوورد، ههتا لولا قیشی گرت وه، پاشان قاجی چه پی شوورد ههتا لولا قیشی گرت وه وتی [به من] ئابه م شیوهیه پیغه مبهری خوا (ﷺ) دیوو دهستنوژیژی گرت وه، ئینجا وتی: پیغه مبهری خوا (ﷺ) فهرموییه تی: ((ئیوه له روژی قیامه تدا ناوچاو جوان و دهست و پی

سپین به‌هوی ده‌ستنوئیز گرتنه‌وه، هه‌رکه‌سیک له‌ئیه‌وه ده‌توانی با‌زیاتر نا‌و‌چاوی جوان بکات و ده‌ستوپیی سپی بکات)) .

۱۲۶- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) أَتَى الْمَقْبِرَةَ فَقَالَ: ((السَّلَامُ عَلَيْكُمْ دَارَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ، وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاحِقُونَ، وَدِدْتُ أَنَا قَدْ رَأَيْتَنَا إِخْوَانَنَا)). قَالُوا: أَوْلَسْنَا إِخْوَانَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: ((بَلْ أَنْتُمْ أَصْحَابِي، وَإِخْوَانُنَا الَّذِينَ لَمْ يَأْتُوا بَعْدُ)). فَقَالُوا: كَيْفَ تَعْرِفُ مَنْ لَمْ يَأْتِ بَعْدُ مِنْ أُمَّتِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ: ((أَرَأَيْتَ لَوْ أَنَّ رَجُلًا لَهُ خَيْلٌ غُرٌّ مُحَجَّلَةٌ بَيْنَ ظَهْرِي خَيْلٍ دُهُمٍ بِهِمْ، أَلَا يَعْرِفُ خَيْلَهُ)). قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: ((فَأَيُّهُمْ يَأْتُونَ غُرًّا مُحَجَّلِينَ مِنَ الْوَضُوءِ، وَأَنَا فَرَطُهُمْ عَلَى الْحَوْضِ، أَلَا لِيُذَادَنَّ رِجَالٌ عَنِ حَوْضِي كَمَا يُذَادُ السَّبْعِيرُ الضَّالُّ، أَنَادِيهِمْ: أَلَا هَلُمَّ، فَيُقَالُ: إِنَّهُمْ قَدْ بَدَلُوا بَعْدَكَ، فَأَقُولُ سَحَقًا سَحَقًا)).

(ابوهریره) (رضي الله عنه) وتي: پیغه‌مبه‌ری خوا (رضي الله عنه) هاته سه‌ر گو‌رستان و فه‌رمووی: ((سلا‌وتان لی‌بی‌ت نه‌ی مالی قه‌ومی ئیماندار، ئیمه‌ش نه‌گه‌ر خوابیه‌وی‌ت شوینتان ده‌که‌وین پی‌تان ده‌که‌وین، چه‌زم ده‌کرد برا‌کانمان بدیایه)) وتیان: نه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا (رضي الله عنه) نه‌ی ئیمه‌ برای توئین؟ فه‌رمووی: ((به‌لکو ئیه‌وه ها‌وه‌لمن، برا‌کانمان نه‌وانه‌ن که‌هیشتا نه‌هاتوون)) وتیان: نه‌ی پیغه‌مبه‌ر (رضي الله عنه) چون که‌سانیک ده‌ناسیته‌وه له‌ئومه‌تت که‌هیشتا نه‌هاتوون؟ فه‌رمووی: نه‌گه‌ر پیا‌ویک نه‌سپیک کی‌تی [نا‌و‌ چا‌و‌و ده‌ست و پی‌ سپی] هه‌بی‌ت له‌نا‌و کو‌مه‌لیک نه‌سپی ره‌شی تو‌خدا بی‌ت، ئایا نه‌سپه‌که‌ی خو‌ی نا‌ناسیته‌وه؟ وتیان: به‌لی نه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا (رضي الله عنه) ، فه‌رمووی: ((ده‌ نه‌وانیش روژی قیامه‌ت به‌نا‌و‌چاوی جوان و ده‌ستوپیی سپیه‌وه، به‌هوی ده‌ستنوئیزه‌وه، دی‌ن و، منیش پی‌شیان ده‌که‌وم بو‌ سه‌ر چه‌وزه‌که‌، نا‌گادارین پیا‌وانیک دوورده‌خرینه‌وه له‌چه‌وزه‌که‌ی من وه‌کو چون وشتری تار دوور ده‌خریته‌وه ، منیش بانگیان ده‌گه‌م: نا‌گادارین وه‌رن ، به‌لام ده‌وتری‌ت: نه‌وانه له‌دوای تو‌ گو‌راون، منیش ده‌لیم: ده‌ هه‌ر دوورین ده‌هه‌ر دوورین)).

(۲۴) نه‌وه‌ی به‌باشی ده‌ستنوئیز ده‌گری‌ت

۱۲۷- عَنْ حُمْرَانَ، مَوْلَى عُمَانَ (رضي الله عنه): أَنَّ عُمَانَ بْنَ عَفَّانٍ (رضي الله عنه) دَعَا بِوَضُوءٍ فَتَوَضَّأَ: فَغَسَلَ كَفَّيْهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ مَضْمَضَ وَاسْتَنْثَرَ، ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثَ

مَرَاتٍ، ثُمَّ غَسَلَ يَدَهُ الْيُمْنَى إِلَى الْمِرْفَقِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ غَسَلَ يَدَهُ الْيُسْرَى مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ مَسَحَ رَأْسَهُ، ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَهُ الْيُمْنَى إِلَى الْكَعْبَيْنِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ غَسَلَ الْيُسْرَى مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) تَوَضَّأَ نَحْوَ وَضُوءِي هَذَا، ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ﷺ): ((مَنْ تَوَضَّأَ نَحْوَ وَضُوءِي هَذَا، ثُمَّ قَامَ فَرَكَعَ رَكَعَتَيْنِ، لَأَ يُحَدِّثَ فِيهِمَا نَفْسَهُ، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ)). [بخاری/ الوضوء/ ۱۵۸]

قَالَ ابْنُ شَهَابٍ: وَكَانَ عُلَمَاءُنَا يَقُولُونَ: هَذَا الْوُضُوءُ أَسْبَغُ مَا يَتَوَضَّأُ بِهِ أَحَدٌ لِلصَّلَاةِ.

(حمران) کارگوزاری (عثمان) کوری (عفان) (ﷺ) دهلی: (عثمان) کوری (عفان) (ﷺ) داوای ئاوی دستنویژ کردو، دستنویژ گرت: دستهکانی سی‌جار شورڈ ئاوی له ده مولوتی وهداو، سی‌جار ده موچاوی شورڈ، ئینجا دستی راستی هه تا نه نیشکی سی‌جار شورڈو، دستی چه پیشی به وشیه، پاشان مهسحی سهری کرد، پاشان قاچی راستی تا قوله پیی سی‌جار شورڈو، قاچی چه پیشی به هه مان شیوه، ئینجا وتی: پیغه مبهری خوا (ﷺ) دیووه وهکو ئەم دستنویژە من دستنویژێ گرتوووه، پاشان فهرموویه تی: ((هه رکهس دستنویژ وهکو ئەم دستنویژێ من بگریت، ئینجا ههستی و دوورکات نوێژ بکات، داغهلینه دا له نوێژه که دا (خوا)، له هه موو گونا هه رابوردوو هه کانی ده بوردریت)).

(ابن شهاب) دهلی: زانا یا نمان ده لاین: ئەم دستنویژه ته ووترین دستنویژه که سیک بیگریت بو نوێژکردن.

۱۲۸- عن حمران: أن عثمان بن عفان (ﷺ) قال: قال رسول الله (ﷺ): ((مَنْ أَتَمَّ الْوُضُوءَ كَمَا أَمَرَهُ اللَّهُ تَعَالَى، فَالصَّلَاةُ الْمَكْتُوبَاتُ كَفَّارَاتٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ)).

(حمران) دهلی: (عثمان) (ﷺ) وتی: پیغه مبهری خوا (ﷺ) فهرموویه تی: ((هه رکهس به ته و اوای دستنویژه که ی بگریت، وهکو خوای گه وره فه رمانی پی کردوووه، ئەوا نوێژه فه رزه کان ده بنه هو ی سپرینه وه ی گونا هه کانی نیوانیان)).

۱۲۹- عَنْ عُمَانَ بْنِ عَفَانَ (ﷺ) قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) يَقُولُ: ((مَنْ تَوَضَّأَ لِلصَّلَاةِ فَاسْبَغَ الْوُضُوءَ، ثُمَّ مَشَى إِلَى الصَّلَاةِ الْمَكْتُوبَةِ فَصَلَّاهَا مَعَ النَّاسِ - أَوْ: مَعَ الْجَمَاعَةِ، أَوْ: فِي الْمَسْجِدِ - غُفِرَ اللَّهُ لَهُ ذُنُوبُهُ)).

(عثمان) (رضی الله عنه) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری خوا (رضی الله عنه) فه‌رموویه‌تی: (هه‌رکه‌س ده‌ست‌نو‌یژ بگریت بو نو‌یژ به‌باشی بیگریت، ئینجا بروت به‌ره‌و نو‌یژی فه‌رز له‌گه‌ل خه‌لکیدا نو‌یژه‌که‌ی بکات - یا له‌گه‌ل جه‌ماعه‌ت، یا له‌مزگه‌وت - خوا له‌گونه‌ه‌کانی خو‌شده‌بی‌ت)).

(۲۵) ده‌ست‌نو‌یژی ته‌واو گرتن له‌گه‌ل ناره‌حه‌تیش

۱۳۰. عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضی الله عنه): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) قَالَ: ((أَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى مَا يَمْحُو اللَّهُ بِهِ الْخَطَايَا وَيَرْفَعُ بِهِ الدَّرَجَاتِ)). قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: إِسْبَاحُ الْوُضُوءِ عَلَى الْمَكَارِهِ، وَكَثْرَةُ الْخَطَا إِلَى الْمَسَاجِدِ، وَانْتِظَارُ الصَّلَاةِ بَعْدَ الصَّلَاةِ فَذَلِكَ الرَّبَاطُ)).

(ابوهریره) (رضی الله عنه) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری خوا (رضی الله عنه) فه‌رموویه‌تی: ((نایا شتیکتان پیشان نه‌ده‌م که خوا به‌وشته گونه‌ه‌کانتان بسپریته‌وه‌و پله‌تان به‌رزبکاته‌وه‌)) و‌تیا‌ن: به‌لی: ئە‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا (رضی الله عنه) ، فه‌رمووی: ((به‌ته‌واوی ده‌ست‌نو‌یژ گرتن باله‌کاتی ناره‌حه‌تیشا بی‌ت [واته له‌کاتی سه‌رماو نه‌خو‌شی و شتی‌تر] ، ئینجا هه‌نگاوانانی زور بو مزگه‌وت پاشان چاوه‌ریکردنی نو‌یژ له‌دوای نو‌یژ . ئا ئە‌وه‌یه له‌سه‌نگه‌ردابوون و پا‌به‌ند بوون به‌ فه‌رمانه‌کانی خوی گه‌وره‌وه‌)).

(۲۶) جوانی ده‌گاته ئە‌و شوینه‌ی ئاوی ده‌ست‌نو‌یژ ده‌یگاتی

۱۳۱- عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ: كُنْتُ خَلْفَ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضی الله عنه) وَهُوَ يَتَوَضَّأُ لِلصَّلَاةِ، فَكَانَ يَمُدُّ يَدَهُ حَتَّى تَبْلُغَ إِبْطَهُ، فَقُلْتُ لَهُ: يَا أبا هُرَيْرَةَ، مَا هَذَا الْوُضُوءُ؟ فَقَالَ: يَا بَنِي فَرُوحَ، أَنْتُمْ هَاهُنَا؟ لَوْ عَلِمْتُ أَنَّكُمْ هَاهُنَا مَا تَوَضَّأْتُ هَذَا الْوُضُوءَ، سَمِعْتُ خَلِيلِي (رضی الله عنه) يَقُولُ: ((تَبْلُغُ الْحَلِيَّةَ مِنَ الْمُؤْمِنِ حَيْثُ يَبْلُغُ الْوُضُوءَ)).

(ابو حازم) ده‌لی: من له‌دوای (ابوهریره) (رضی الله عنه) وه‌ بو‌وه‌م، ده‌ست‌نو‌یژی ده‌گرت بو نو‌یژکردن، ده‌ستی در‌یژده‌کرد هه‌تا ده‌گه‌یشته بن بالی، پی‌م‌وت: ئە‌ی (ابوهریره) ئە‌وه‌ چه‌ ده‌ست‌نو‌یژی‌که‌؟ ئە‌وه‌یش وتی: ئە‌ی نه‌وه‌ی (فروخ)، ئی‌وه لی‌ره‌ن؟ ئە‌گه‌ر بمانزانیایه ئی‌وه لی‌ره‌ن به‌م شی‌وه‌یه ده‌ست‌نو‌یژم نه‌ده‌گرت، بی‌ستوومه له‌خو‌شه‌ویستم (رضی الله عنه) فه‌رموویه‌تی: ((جوانی‌و رازاوه‌یی ئی‌ماندار له‌روژی قیامه‌تدا ده‌گاته ئە‌و شوینه‌ی ئاوی ده‌ست‌نو‌یژی پی‌ده‌گات)).

(۲۷) نهوهی له دهستنویژدا شوینیکی شوژدن تهرک دهکات

بابگه ریتهوه سهری و نویژه که ی بکاتهوه

۱۳۲- عَنْ جَابِرٍ (رضی الله عنه) قَالَ: أَخْبَرَنِي عُمَرُ ابْنُ الْخَطَّابِ (رضی الله عنه): أَنَّ رَجُلًا تَوَضَّأَ، فَتَرَكَ مَوْضِعَ ظِفْرِ عُلَى قَدَمِهِ، فَأَبْصَرَهُ النَّبِيُّ (رضی الله عنه)، فَقَالَ: ((ارْجِعْ فَأَحْسِنْ وُضُوءَكَ)). فَرَجَعَ، ثُمَّ صَلَّى. [بخاري / الصلاة في ثياب، الصلاة في الخفان / ۳۸۰]

(جابر) (رضی الله عنه) دهلی: (عمر) کوری (خطاب) (رضی الله عنه) ناگاداری کردم: پیاویک دهستنویژی دهگرت، به نه ندازهی نینوکیکی له سهه قاجی نه شوژد بوو، پیغه مبهه (رضی الله عنه) چاوی پیی کهوت پیی فهرموو: ((بگه پیره وه دهستنویژه کهت به باشی بگه)) گه پرایه وه دوایی نویژی کرد.

(۲۸) بری ناو بو خوشوژدنو دهستنویژ

۱۳۳- عَنْ أَنَسٍ (رضی الله عنه) قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ (رضی الله عنه) يَتَوَضَّأُ بِالْمُدِّ، وَيَغْتَسِلُ بِالصَّاعِ، إِلَى خُمْسَةِ أَمْدَادٍ. [بخاري / الوضوء بالمد / ۱۹۸]

(انس) (رضی الله عنه) دهلی: پیغه مبهه (رضی الله عنه) به مشتیک (مد) ناو دهستنویژی دهگرت به مه نیک (صاع) نیک، هه تا پینج مشت خوی ده شوژد.*

(۲۹) مه سحی کاله و پیتا و (خف)

۱۳۴- عَنْ هَمَامٍ قَالَ: بَالَ جَرِيرٌ (رضی الله عنه) ثُمَّ تَوَضَّأَ وَمَسَحَ عَلَى خُفَيْهِ، فَقِيلَ: تَفْعَلُ هَذَا؟ فَقَالَ: نَعَمْ، رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ (رضی الله عنه) بَالَ، ثُمَّ تَوَضَّأَ، وَمَسَحَ عَلَى خُفَيْهِ. ﴿قَالَ الْأَعْمَشُ﴾: قَالَ إِبْرَاهِيمُ: كَانَ يُعْجِبُهُمْ هَذَا الْحَدِيثُ، لِأَنَّ إِسْلَامَ جَرِيرٍ كَانَ بَعْدَ نُزُولِ الْمَائِدَةِ. [بخاري / الصلاة / ۳۸۰]

(همام) دهلی: (جریر) (رضی الله عنه) دهستی به ناو گه یاند، ئینجا دهستنویژی گرت مه سحی کاله و پیتا وه کانی کرد، پیمان وت: ناوا ده کهیت؟ وتی: به لی: پیغه مبهه ری خوام (رضی الله عنه) دیووه چوته سهر ناو، دوایی دهستنویژی گرتووه و دهستی هی ناوه به سهه کاله و پیتا وه کانی دا ﴿اعمش﴾ ده لی: ابراهیم وتی: نه و فهرموو دهیان پی خوشبوو، چونکه موسلمان بوونی (جریر) دوا دابه زینی سووره تی (المائدة) بوو.

* مشت ﴿مد﴾ بریتی به له شه شپالویه که دریزی لایه کی ۲، ۹ سم بیت.
مه ن ﴿صاع﴾ بریتی به له چوار ﴿مد﴾.

۱۳۵- عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ: كَانَ أَبُو مُوسَى يُشَدُّ فِي الْبَوْلِ، وَيَبُولُ فِي قَارُورَةٍ، وَيَقُولُ: إِنَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَانَ إِذَا أَصَابَ جِلْدَ أَحَدِهِمْ بَوْلٌ قَرَضَهُ بِالْمَقَارِيضِ. فَقَالَ حَذِيفَةُ: لَوَدِدْتُ أَنَّ صَاحِبِكُمْ لَمْ يُشَدِّ هَذَا الشَّدِيدَ، فَلَقَدْ رَأَيْتُنِي أَنَا وَرَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) تَتَمَاشَى، فَأَتَى سُبَاطَةَ خَلْفَ حَائِطٍ فَقَامَ كَمَا يَقُومُ أَحَدُكُمْ، فَبَالَ، فَأَنْتَبَدْتُ مِنْهُ، فَأَشَارَ إِلَيَّ، فَجِئْتُ فَقُمْتُ عِنْدَ عَقِبِهِ حَتَّى فَرَغَ. زَادَ فِي رِوَايَةِ فِتْوَضًا فَسَمِعَ عَلَى حُفْيِهِ. [بخاري/ الموضوع / ۲۲۴]

﴿ابو وائل﴾ دهلی: (ابو موسی) زور خوپاریز بوو له میزکردندا، میزی دهکرده شووشهوهو دهیووت: نهوهی ئیسرائیلیهکان نهگه ریهکیکیان پرژری میز بهرجیگایهکی بکهوتایا بهمقسهست دهیبری. حوزهیغه وتی: حهزم دهکرد هاوهلهکهتان نهوهنده توندوتیژ نهبوايا خووم بینی لهخزمهت پیغهمبهری خوادا(ﷺ) دهرویشتین، گهیشتینه سهره لویئکی قهومیك لهدوای دیواریکهوه، وهکو یهکیک لهئیوه ههستا چوو میزی کرد ، لئی دورکهوتمهوه ، ئامارهی بو من کرد، چووم بولای لهنزیکهوه راوهستام ههتا لی بووهوه. ﴿لهریوایهتیگدا نهمهی زیادکردوه: دهستنوئیزی گرت و دهستی هیئا بهسهر (کالهوپیتاوهکان)یدا﴾.

۱۳۶- عَنْ الْمُغِيرَةَ بْنِ شُعْبَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ (ﷺ) ذَاتَ لَيْلَةٍ فِي مَسِيرٍ، فَقَالَ لِي: ((أَمْعَكَ مَاءً)). قُلْتُ: نَعَمْ، فَنَزَلَ عَن رَاحِلَتِهِ، فَمَشَى حَتَّى تَوَارَى فِي سَوَادِ اللَّيْلِ، ثُمَّ جَاءَ، فَأَفْرَعْتُ عَلَيْهِ مِنَ الْإِدَاوَةِ، فَعَسَلَ وَجْهَهُ، وَعَلَيْهِ جُبَّةٌ مِنْ صُوفٍ، فَلَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يُخْرِجَ ذِرَاعِيهِ مِنْهَا حَتَّى أَخْرَجَهُمَا مِنْ أَسْفَلِ الْجُبَّةِ، فَعَسَلَ ذِرَاعِيهِ، وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ، ثُمَّ أَهْوَيْتُ لِأَنْزَعِ حُفْيَهُ، فَقَالَ: ((دَعُهُمَا، فَإِنِّي أَدْخَلْتُهُمَا طَاهِرَتَيْنِ)). وَمَسَحَ عَلَيْهِمَا. [بخاري / اللباس / ۵۴۶۳]

(مغیره)ی کوری (شعبه)(ﷺ) دهلی: شهویکیان لهریگایهکدا لهخزمهت پیغهمبهردا(ﷺ) بووم فهرموی پیم: ((ئایا ئاوت پییه)) وتم: بهلی. لهولآغهکهی دابهزی رویشت تا له تاریکی شهودا لهچاو ون بوو، ئینجا هاتهوه لهدولچهکه ئاوم کرد به دهستیا، دهموچاوی شوورد، جبهیهکی خوری لهبهردابوو نهیدهتوانی دهستی دهربینی ههتا لهژیر جبهکهوه دهریهیناو ههردوو قولی شوورد، دهستی تهپری هیئا بهسهریدا، ئینجا ویستم کالهوپیتاوهکانی داکهمن،

بهلام فهرمووی: ((وازیان لی بینه من بهپاکی لهپیم کردوون)) ئینجا دهستی تهپی هیئا بهسهر ههردووکیاندا.

(۳۰) ماوه دانان بو مهسحی کاله و پیتاوه

۱۳۷- عَنْ شُرَيْحِ بْنِ هَانِي قَالَ: أَتَيْتُ عَائِشَةَ (ع) أَسْأَلُهَا عَنِ الْمَسْحِ عَلَى الْخُفَّيْنِ، فَقَالَتْ: عَلَيْكَ يَا بَنَ أَبِي طَالِبٍ فَسَلْهُ، فَإِنَّهُ كَانَ يُسَافِرُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (ص) فَسَأَلْنَاهُ، فَقَالَ: جَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ وَلَيَالِيَهُنَّ لِلْمُسَافِرِ وَيَوْمًا وَلَيْلَةً لِلْمُقِيمِ)).

(شریح) کوری (هانی) وتی: هاتم بو لای عائشه (ع) پرسیری مهسحی کاله و پیتاوی لی بکه م، وتی: بچو بو لای (علی) کوری (ابوطالب) له و پیرسه چونکه نه و له خزمهت پیغه مبهری خودادا (ع) سه فهری کردووه، ئیمهش لیمان پرسی: وتی: پیغه مبهری خوا (ع) دایناوه: بو ریبار سی شهوو سی روژ، بو دانیشتوش شهوو روژیک.

(۳۱) مهسح له سهر ته ویل و میزه

۱۳۸- عَنْ الْمُغِيرَةَ بْنِ شُعْبَةَ عَنْ أَبِيهِ (ع) قَالَ: تَخَلَّفَ رَسُولُ اللَّهِ (ص) وَتَخَلَّفْتُ مَعَهُ، فَلَمَّا قَضَى حَاجَتَهُ قَالَ: ((أَمْعَكَ مَاءً)). فَأَتَيْتُهُ بِمِطْهَرَةٍ، فَعَسَلَ كَفَّيْهِ وَوَجْهَهُ، ثُمَّ ذَهَبَ يَحْسِرُ عَنْ ذِرَاعَيْهِ، فَضَاقَ كُمُ الْجُبَّةِ، فَأَخْرَجَ يَدَهُ مِنْ تَحْتِ الْجُبَّةِ، وَأَلْقَى الْجُبَّةَ عَلَى مَنْكَبَيْهِ، وَغَسَلَ ذِرَاعَيْهِ، وَمَسَحَ بِنَاصِيَتِهِ وَعَلَى الْعِمَامَةِ، وَعَلَى خَفَّيْهِ، ثُمَّ رَكِبَ وَرَكِبْتُ، فَأَنْتَهَيْنَا إِلَى الْقَوْمِ وَقَدْ قَامُوا فِي الصَّلَاةِ، يُصَلِّي بِهَمْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ، وَقَدْ رَكَعَ بِهِمْ رُكْعَةً، فَلَمَّا أَحَسَّ بِالنَّبِيِّ (ص) ذَهَبَ يَتَأَخَّرُ، فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ فَصَلَّى بِهِمْ، فَلَمَّا سَلَّمَ، قَامَ النَّبِيُّ (ص) وَقُمْتُ، فَرَكَعْنَا الرُّكْعَةَ الَّتِي سَبَقْتُنَا.

(مغیره) کوری (شعبه) (ع) دهلی: پیغه مبهری خوا (ع) دواکهوت منیش له خزمهتیا دواکهوتم، کاتی دهستی بهئاوگه یاند فهرمووی: ((نایا ئاوت پییه)) منیش دهفریکم بو هیئا ئاوی تیدا بوو، دهست و دهموچاوی شوورد، ئینجا ویستی قوئی ههلمالی بهلام قوئی جبهکهی تهسک بوو ههلهنه مالرا، بویه له ژیر جبهکهوه قوئی ده هیئاو جبهکهی دا به سهرشانیا، ههردووبالی شوورد، مهسحی ته ویل و سهرمیزه ره کهی کرد، ههروهها مهسحی کاله و پیتاوه کانی کرد، ئینجا سواربوو منیش سواربووم ههتا گه یشتینه خه لکه که ههستا بوونه وه

بو نویشو (عبدالرحمن) کوری (عوف) نویشی بو ده‌کردن، رکاتیکی پی‌کردبوون، کاتی هستی به‌هاتنی پیغه‌مبه‌ر(ﷺ) کرد، ویستی بیته دوواوه، پیغه‌مبه‌ر(ﷺ) نامازیه‌کی بو کرد، نه‌ویش نویش‌که‌ی بو ته‌واوکردن کاتی سه‌لامی‌دایه‌وه پیغه‌مبه‌ر(ﷺ) هستایه‌وه ﴿بو رکاته رویش‌توووه‌که‌ی﴾ منیش هستامه‌وه، نه‌و رکاته‌مان کرد که‌له‌پیش نیمه‌وه کردبوویان.

(۳۲) مه‌سح له‌سه‌ر میزه‌ر

۱۳۹- عَنْ بِلَالٍ (رضی الله عنه): أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) مَسَحَ عَلَى الْخُفَّيْنِ وَالْخِمَارِ. (بلال(رضی الله عنه) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ری خوا(رضی الله عنه) مه‌سحی له‌سه‌ر _خف) و له‌سه‌ر میزه‌ریش ده‌کرد.

(۳۳) چه‌ند نویش‌یک به‌یه‌ک ده‌ست‌نویش

۱۴۰- عَنْ بُرَيْدَةَ (رضی الله عنه): أَنَّ النَّبِيَّ (ﷺ) صَلَّى الصَّلَوَاتِ يَوْمَ الْفَتْحِ بَوْضُوعٍ وَاحِدٍ، وَمَسَحَ عَلَى خُفَيْهِ، فَقَالَ لَهُ عُمَرُ (رضی الله عنه): لَقَدْ صَنَعْتَ الْيَوْمَ شَيْئًا لَمْ تَكُنْ تَصْنَعُهُ؟ قَالَ: ((عَمْدًا صَنَعْتُهُ يَا عُمَرُ)).

(بریده(رضی الله عنه) ده‌لی: پیغه‌مبه‌ر(ﷺ) نویش‌که‌کانی روژی(فتح)ی به‌یه‌ک ده‌ست‌نویش‌کرد، مه‌سحی کاله‌وپی‌تاوه‌کانیشی کرد، عمر(رضی الله عنه) پیی وت: نیمرؤ کاریکت کرد له‌مه‌وپی‌ش نه‌تکر دووه؟ فه‌رمووی: ((به‌تایبه‌تی خوم ویستم نه‌وکاره‌بکه‌م نه‌ی عومه‌ر)) [بوئه‌وه‌ی روونی‌بکه‌مه‌وه که‌ئه‌مه‌ش دروسته].

(۳۴) وته‌ی دوا‌ی نویش

۱۴۱- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ (رضی الله عنه) قَالَ: كَانَتْ عَلَيْنَا رَعَايَةُ الْإِبِلِ، فَجَاءَتْ نَوْبَتِي فَرَوَحْتُهَا بَعْشِي، فَأَدْرَكْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) قَائِمًا يُحَدِّثُ النَّاسَ، فَأَدْرَكْتُ مِنْ قَوْلِهِ: ((مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَتَوَضَّأُ فَيُحْسِنُ وُضُوءَهُ، ثُمَّ يَقُومُ فَيُصَلِّي رَكَعَتَيْنِ مُقْبِلٌ عَلَيْهِمَا بِقَلْبِهِ وَوَجْهِهِ، إِلَّا وَجِبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ)). قَالَ: فَقُلْتُ مَا أَجُودَ هَذِهِ، فَإِذَا قَائِلٌ بَيْنَ يَدَيَّ يَقُولُ: الَّتِي قَبْلَهَا أَجُودُ، فَنَظَرْتُ فَإِذَا عُمَرُ (رضی الله عنه) قَالَ: إِنِّي قَدْ رَأَيْتُكَ جِئْتَ أَنْفًا، قَالَ: ((مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ يَتَوَضَّأُ فَيُبَلِّغُ -أَوْ: فَيَسْبِغُ- الْوَضُوءَ، ثُمَّ يَقُولُ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ، إِلَّا فَتَحَتْ لَهُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ التَّمَانِيَةِ، يَدْخُلُ مِنْ أَيِّهَا شَاءَ)).

(عقبه) کوری (عامر) (رضی الله عنه) ده‌لی: نیمه وشترمان به‌خیوده‌کرد، نوره‌ی من هات و، نیواره‌یه‌ک گپ‌رامنه‌وه بو مؤلگا‌که‌یان، گه‌یشتم به‌خزمه‌ت پیغه‌مبه‌ری

خو(ﷺ) به‌پیوه راوه‌ستابوو قسه‌ی بۆ خه‌لک ده‌کرد، گه‌یشتم به‌و قسه‌یه‌ی که‌ده‌یفه‌رموو: ((هیچ موسلمانیک نییه که‌ده‌ستنوئیز بگریت و به‌باشی بیگریت، ئینجا هه‌ستی و دوورکات نوئیز بکات. به‌دل و به‌گیان له‌ناو نوئیزه‌که‌دا بییت، نه‌وا به‌هه‌شت مسوگهر ده‌بییت بۆ)) ده‌لی: منیش وتم: ئای ئه‌م مرده‌یه چه‌ند خوش بوو، کوتوپر له‌به‌رده‌ستما که‌سیک وتی: مرده‌ی پیشتری خوشتر بوو، سه‌یرم کرد ده‌بینم عومه‌ره(ﷺ) وتی: من چاوم لییت بوو که‌ئیستا هاتی، پیغه‌مبه‌ر(ﷺ) فه‌رمووی: ((هه‌ریه‌کیک له‌ئیوه ده‌ستنوئیز بگریت، به‌باشی و به‌ته‌واوی ده‌ستنوئیزه‌که‌ی بگریت، ئینجا بلیت: (اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمداً عبده ورسوله، نه‌وه هه‌ر هه‌شت ده‌رگا که‌ی به‌هه‌شتی بۆ ده‌گریته‌وه ، له‌کامیانه‌وه بیه‌ویت ده‌چیته ژووره‌وه)).

(۳۵) شو‌ردنی لینجاو(مذی) و ده‌ستنوئیز گرتنه‌وه‌لیی

۱۴۲- عَنْ عَلِيٍّ (رضي الله عنه) قَالَ: كُنْتُ رَجُلًا مَذَّاءً، وَكُنْتُ أَسْتَحْيِي أَنْ أَسْأَلَ النَّبِيَّ (ﷺ) لِمَكَانِ ابْنَتِهِ، فَأَمَرْتُ الْمُقَدَّادَ بْنَ الْأَسْوَدِ فَسَأَلَهُ، فَقَالَ: ((يَغْسِلُ ذَكَرَهُ وَيَتَوَضَّأُ)).

(علی) ده‌لی: من پیاویک بووم لینجاوم زۆربوو، شه‌رمم ده‌کرد له‌پیغه‌مبه‌ر(ﷺ) بی‌رسم له‌به‌رئه‌وه فاته‌می کچی لای من بوو ، هه‌ر بۆیه داوام له‌(مقدادی) کوپری(اسود) کرد، نه‌و پرسیاوی لی‌کرد، فه‌رمووی: ((زه‌که‌ری ده‌شواو ده‌ستنوئیز ده‌گریت)).

(۳۶) خه‌وی دانیشتوو ده‌ستنوئیز ناشکینی

۱۴۳- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ (رضي الله عنه): أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ، وَرَسُولُ اللَّهِ (ﷺ) نَجِيٌّ لِرَجُلٍ - وَفِي حَدِيثِ عَبْدِ الْوَارِثِ: وَنَبِيُّ اللَّهِ (ﷺ) يُنَاجِي رَجُلًا - فَمَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ حَتَّى نَامَ الْقَوْمُ. وَفِي حَدِيثِ شُعْبَةَ: فَلَمْ يَزَلْ يُنَاجِيهِ حَتَّى نَامَ أَصْحَابُهُ، ثُمَّ جَاءَ فَصَلَّى بِهِمْ. [بخاري/ الاذان/ ۶۱۶]

(انس) ده‌لی: قامه‌ت کرا بۆ نوئیز که‌چی پیغه‌مبه‌ر(ﷺ) له‌گه‌ل پیاویکدا چیه‌ی ده‌کرد هه‌لنه‌ستا بۆ نوئیز هه‌تا خه‌لکه‌که خه‌ویان لی‌که‌وت پاشان هات و نوئیزی بۆ کردن..

(۳۷) دهستنوئیز له دوای خواردنی گوشتی و شتر

۱۴۴- عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمْرَةَ (رضی الله عنه): أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ): أَتَوَضَّأُ مِنْ لُحُومِ الْغَنَمِ؟ قَالَ: ((إِنْ شَبَّتَ فَنَوَضَّأُ، وَإِنْ شَبَّتَ فَلَا تَوَضَّأُ)). قَالَ: أَتَوَضَّأُ مِنْ لُحُومِ الْإِبِلِ؟ قَالَ: ((نَعَمْ، فَنَوَضَّأُ مِنْ لُحُومِ الْإِبِلِ)). قَالَ: أُصَلِّي فِي مَرَابِضِ الْغَنَمِ؟ قَالَ: ((نَعَمْ)). قَالَ: أُصَلِّي فِي مَبَارِكِ الْإِبِلِ؟ قَالَ: ((لَا)). [اقتران النيرين/ بخاري/ ۱۷۲۱/۶۳]

(جابر) کوپی (سمره) دهلی: پیاوێک پرسپاری کرد له پیغه مبهه (ﷺ) نایا دهستنوئیز بگرمه وه له خواردنی گوشتی مهه؟ فهرمووی: ((ئهگه ر ویستت دهستنوئیز بگه، ئهگه ر ویستیشت مهیگره)) وتی: ئه ی دهستنوئیز بگرم له گوشتی و شتر؟ فهرمووی: ((بهلی)) وتی: نوئیزیکه م له موئکای و شتر دا؟ فهرمووی: ((نه خیر)).

(۳۸) دهستنوئیز گرتن له شتی ناگری بهرکه وتبی

۱۴۵- عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ: أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ اِبْرَاهِيمَ بْنَ قَارِظٍ اَخْبَرَهُ: أَنَّهُ وَجَدَ اَبَا هُرَيْرَةَ يَتَوَضَّأُ عَلَى الْمَسْجِدِ، فَقَالَ: اِئْمَا تَوَضَّأَ مِنْ اَشْوَارِ اَقِطٍ اَكَلْتُهَا، لِأَنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) يَقُولُ: ((تَوَضَّأُوا مِمَّا مَسَّتِ النَّارُ)).

(عمر) کوپی (عبدالعزیز) دهلی: (عبدالله) کوپی (ابراهیم) کوپی (قارظ) پی پی راگه یاندم: (ابوهریره) ی دیوو له مرگه وت دهستنوئیزی گرتوو، وتوو یه تی: من دهستنوئیز دهگرم له وپارچه گوشتانه ی که خواردومن، چونکه له پیغه مبهه ی خوام (ﷺ) بیستوو فهرموو یه تی: ((دهستنوئیز بگرن له وشتانه ی ناگریان بهر دهکه ویت)).

(۳۹) هه ئوه شانده وه ی دهستنوئیز گرتن له وشته ی ناگری بهرکه وتوو

۱۴۶- عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ اُمِيَّةِ الضَّمْرِيِّ عَنْ اَبِيهِ (رضی الله عنه) قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ (ﷺ) يَحْتَرُّ مِنْ كَتْفِ شَاةٍ، فَأَكَلَ مِنْهَا، فَدَعَا إِلَى الصَّلَاةِ، فَقَامَ وَطَرَحَ السَّكِينَ، وَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ. [بخاري / الوضوء / من لم يتوضأ من كم الشاة/ ۲۰۵]

(جعفر) کوپی (عمرو) کوپی (امیة الضمیری) دهلی: چاوم لی بوو پیغه مبهه ی خوا (ﷺ) به چه قو گوشتی له شان ی مه پیک ده کرده وه لیی ده خوارد، بانگ درا بو نوئیز چه قوکه ی دانا و هه ستا چوو نوئیزی کرد دهستنوئیزی نه گرت.

۱۴۷- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ (رضی الله عنه): أَنَّ النَّبِيَّ (صلى الله عليه وسلم) شَرِبَ لَبَنًا، ثُمَّ دَعَا بِمَاءٍ فَتَمَضَّمْضَمَّ وَقَالَ: ((إِنَّ لَهُ دَسْمًا)). [بخاری/الوضوء/هل يعضض من اللبن/ ۲۰۸]
(ابن عباس) (رضی الله عنه) ده‌لی: پیغمبر (صلى الله عليه وسلم) شیری خوارده‌وه، ئینجا داوای ناوی کردو له‌ده‌می وهرداو فهرمووی: ((چه‌وری پیوه‌یه)).

۱۴۸- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضی الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم): ((إِذَا وَجَدَ أَحَدُكُمْ فِي بَطْنِهِ شَيْئًا، فَأَشْكَلَ عَلَيْهِ أَحْرَجَ مِنْهُ شَيْءٌ أَمْ لَا؟ فَلَا يَخْرُجَنَّ مِنَ الْمَسْجِدِ حَتَّى يَسْمَعَ صَوْتًا، أَوْ يَجِدَ رِيحًا)).

(ابو هریره) (رضی الله عنه) ده‌لی: پیغمبر (صلى الله عليه وسلم) فهرمووی‌ته‌ی: ((نه‌گهر یه‌کیکتان هه‌ستی به‌شتی‌کرد له‌سکیا، ئینجا لی‌ی تیکچوو ئایا شتیکی لی‌ی هاتیبیته‌ دهره‌وه یان نا؟ با له‌ مزگه‌وت نه‌چیته‌ دهره‌وه، هه‌تا یان گوئی له‌ده‌نگی ده‌بی، یان بو‌نیك ده‌کات [واته: تا دلنیا نه‌بی له‌ده‌رچوونی شتیك به‌گومان ده‌ست‌نویرتی ناشکیت].